

Are Karlsen har skrevet boka Foreldrelappen, er trebarnspappa og bosatt i Horten. Han arbeider blant annet med kurs og veiledning relatert til barn og ungdom (Pedagogikk.no) og er utdannet med hovedfag i helsevitenskap.

Gode forklaringer

Nøkkelen til å gjøre ting riktig!

Barn lærer gjennom prøving og feiling – det er noe de fleste kan si seg enig i. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved hvor mye barn lærer gjennom å gjøre feil, og i hvert fall ved om læring gjennom å gjøre feil er smart. Kanskje lærer barn noe av å gjøre feil, men læring gjennom suksesser er garantert bedre og mer effektivt.

Barn lærer med andre ord mer av å gjøre riktig enn av å gjøre feil. En kan spørre et barn (eller en voksen) hundre ganger om hva hovedstaden i Kenya heter, og barnet kan svare feil hundre ganger uten å være nærmere å ha lært det. Hvis en imidlertid sier det riktige svaret en gang, kan barnet lære det raskt. Dette er et tydelig eksempel på at barn lærer gjennom å få hjelp, ikke gjennom å gjøre feil.

Når en utsettes for et spørsmål en ikke kjenner svaret på, kan en altså gjette til en blir blå i ansiktet, uten å oppleve noe annet enn å svare feil. Det medfører ingen læring, kun dårlige opplevelser. Dersom en får en forklaring – i form av hjelp til å svare riktig – med en gang, vil en derimot veldig hurtig oppleve suksess, og ikke minst ha lært svaret til spørsmålet.

Forklaringer kan være et smart verktøy for å sikre at barn oppnår suksess raskere i mange sammenhenger. Når et barn skal lære å gjøre nye ting, kan en god forklaring bidra til at barnet mestrer den nye handlingen raskere enn om det ikke ble gitt noen forklaring. For å gjøre forklaringer til et effektivt verktøy, vil det være avgjørende at forklaringen er tilpasset barnets forståelse. Mange foreldre har nok en tendens til å overvurdere egne barn, og av den grunn bruke for kompliserte forklaringer. Altfor ofte brukes for mange og for vanskelige ord:

«Du må ikke tørke hendene dine på den nyvaskede trøya din, da må mamma vaske den på nytt, og jeg har så mye å gjøre, jeg er lei av all vasking.»

Slike forklaringer er ikke uvanlige, men i stedet

kunne en si til barnet: "Hendene skal tørkes med papir." Det er langt mer presist, og enklere å forstå for barnet.

Forklaringer dreier seg i stor grad om å gi barnet «oppskrifter» på hvordan situasjoner skal løses, eller på hvordan ting henger sammen. For å sikre at barnet forstår hva en mener, kan det være smart å sørge for at barnet gjentar forklaringen før det sett er i gang med den skisserte handlingsrekkefølgen.

Den voksne forklarer til barnet: «Først skal du rydde lekene opp i boksen, så skal du ta boksen inn på rommet ditt – Hva skal du gjøre?» Barnet svarer: «Rydd lekene i boksen og ta den inn på rommet.» Dette øker sjansen for at barnet hus-

ker hva den skal gjøre og gjør det riktig.

For små barn må forklaringer ofte inneholde demonstrasjoner, i form av at den voksne i tillegg til å si noe, også viser barnet hvordan noe skal gjøres.

Gjennom gode forklaringer lærer barnet mye. Om en for eksempel ønsker å bidra til barnets forståelse av begreper som «hvordan», «hva» og «hvorfor», bør en ta seg tid til å forklare ulike sammenhenger. Gjør en dette jevnlig, vil barnet etter hvert begynne å utvikle en bedre forståelse. Dermed hjelper en barnet til å få en mer nyansert måte å tenke og snakke på.

